Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Den romantiske skole i Tyskland (1873)

Citation: Brandes, Georg: ”Samlede Skrifter”, i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 422. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes04-shoot-idm139992357010976/facsimile.pdf (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

hans Ungdom igennem, nemlig *Robert Guiscard*, var det i den ganske bestemte Hensigt at overbyde Goethes og Schillers klassiske Poesi «ved et nyt Kunstprincip»; han vilde sammensmelte Æschylos og Shakespeare, Antikens og Renæssancens Fortrin i sin Kunst, forene Dyrkelsen af det Skønne med Trofasthed mod Naturen, udadlelig Form med tragiske Sammenstøds yderste Rædsler.

Han havde endnu ikke Kraft til at frembringe noget Helt og maatte lægge Værket tilside.

I den slappe Stemning, som det mislykkede Forsøg fremkaldte, vendte han sig til Videnskaben. Han vilde kun Et, finde Sandheden, og det Sandheden ganske i Almindelighed. Med den Selvoplærtes naive Tillid kastede han sig over Filosofien i det Haab, i den at finde den hele og fulde Sandhed, efter hvilken han kunde rette sig i Liv og Død.

Det var Kants Filosofi, som han gav sig til at granske, og det Indtryk, den gjorde paa ham, var ubetinget nedslaaende. Han havde ventet i Filosofien at finde en Religion, og Erkendelseslæren beviste ham, at vi overhovedet ikke kan naa Sandheden, aldrig erfare hvad Tingen er i sig selv, men kun formaar at se Genstandene saaledes, som vore Organer viser os dem, det vil sige, at den som har grønne Briller ser Tingene grønne og den som har røde ser lutter Rødt. Det var ham, som om hans eneste og højeste Maal var sunket sammen, da han indsaa, at Sandhedens Erkendelse, som han havde forestilt sig den, ikke var mulig.

I denne sjælelige Opløsningstilstand fattede han som andre Romantikere Tanken om at klamre sig til et System af Dogmer, enten til den protestantiske Rettroenhed eller til den katolske Religion som den myndigst bydende og ældste. Fra Dresden skriver han: «Intet var saa egnet til at føre mig bort fra Videnskabens sørgelige Omraade som de Kunstværker, der er ophobede i denne By . . . Dog ingensteds følte jeg mit Hjerte saaledes rørt som i den katolske Kirke, hvor den mest ophøjede Musik forener sig med de andre Kunster om med Magt at gribe Hjertet. Vor Gudstjeneste er slet ikke nogen. Den taler kun til den kolde Forstand; men til alle Sanser taler den katolske Fest . . . Ak kun en Draabe Glemsel, og med Vellyst var jeg bleven Katolik.»

Han overvinder vel disse Griller, men at tvinge sig til Arbejd er ham umuligt, efter at han er kommen til Kundskab

om, at Sandhed ikke er at finde her paa Jorden. For at gøre Ende paa denne pinlige Tilstand af Formaalsløshed, griber han til en iøvrigt ganske planløs Rejse til Paris. Brevene fra Paris viser, hvor frugtesløst dette hans Forsøg paa at vinde Klarhed over sit Livskald var. Han bryder med sin Forlovede, fordi hun ikke blindt vil følge ham, da han af hende fordrer, at hun skal rejse til Schweiz med ham og leve ved hans Side som Bondekone. Til sin Fødeby vil han af Stolthed ikke vende tilbage, før han har fuldført Noget, der svarer til hans ærgerrige Forsæt.

Han drager til Weimar, stadigt opfyldt af den Opgave at udføre sit Drama *Robert Guiscard.* Han omgaas med Wieland og kommer til at bo i hans Hus; den Gamles Godhed, Datterens stille Ømhed for ham fængsler ham der. Han bliver imidlertid ved at være indesluttet og adspredt Endelig tilstaar han den elskværdigt deltagende gamle Mester paa dennes Spørgsmaal, at han arbejder paa et Sørgespil, men har et saa højt Ideal for Øje, at det endnu bestandig har været ham umuligt at bringe sin Digtning paa Papiret.

Da det en Eftermiddag i en heldig Stund lykkedes Wieland at faa sin Gæst til at fremsige nogle Brudstykker af Hovedscenerne efter Hukommelsen, kom Tilhøreren i Fyr og Flamme af Beundring. Wieland fik det Indtryk, at dersom Æschylos's, Sofokles's og Shakespeare's Aander forenede sig om at skabe en Tragedie, saa maatte det blive saadan noget som *Robert Guiscard*, ifald ellers det Hele svarede til hvad han havde hørt.

Den unge Digters Glæde var stor, men varede ikke længe. Snart drev Forholdene ham atter bort, først til Leipzig, saa til Dresden. Her hører vi ham for første Gang gøre en ung Pige (der var bedrøvet over hendes Forlovedes formentlige Ligegyldighed) det Forslag, som han hyppigt havde paa Læberne overfor senere Venner og Veninder, nemlig, at han skulde tage en Pistol og skyde dem begge ihjel. Allerede kort Tid derefter rettede han et lignende Forslag til sin trofaste, senere berømte Ven, von Pfuel. Pfuel kom til den Overbevisning, at for Kleist og hans Tragedie vilde Intet være bedre end nye Rejser. Kleist greb med Iver denne Tanke. Kort før sin Afrejse fra Dresden til Schweiz fik han et Brev fra Wieland, der indgød ham ny Tillid og lang Tid igennem vedblev at være hans bedste Trøst. Wieland kunde ikke tro, skrev han, at nogen ydre Hindring skulde kunne